

Crònica de la jornada Healthcom'17. Comunicació, llenguatge i salut

El Healthcom'17 va donar nom a una iniciativa impulsada pel grup IULATERM de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i el grup PSINET de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i va tenir lloc a Barcelona els dies 23 i 24 de març de 2017. Aquesta jornada s'emmarca dins del projecte RecerCaixa JUNTS. Superant barreres socioeducatives i afavorint l'alfabetització en salut: intervenció sobre les interferències i dificultats de comprensió d'informació i documentació dirigida a famílies d'infants afectats per malalties minoritàries. El projecte, els investigadors principals del qual són Rosa Estopà (UPF) i Manuel Armayones (UOC), aplega un equip multidisciplinari que inclou famílies de pacients, lingüistes, psicòlegs, metges, documentalistes i associacions amb la finalitat de millorar la comunicació entre professionals de la salut, pacients i familiars i associacions.

La jornada es va estructurar en dues sessions. El dia 23 va tenir lloc el Healthcom'17. Comunicació, llenguatge i salut. Implicacions en la pràctica assistencial i apoderament del pacient crònic. Durant aquest dia van dur-se a terme dues conferències magistrals i dues taules rodones. El dia 24 es va realitzar el Workshop TIC, terminologia i salut: La tecnologia al servei de la comunicació amb i entre els pacients, estructurat a partir d'un taller sobre la gestió de la terminologia als hospitals i presentacions de diversos projectes actuals centrats en l'alfabetització en salut.

El Healthcom'17. Comunicació, llenguatge i salut es va inaugurar el matí del 23 de març, a la sala Josep Marull del campus del Mar de la UPF, i hi van participar Jaume Casals, rector de la UPF, Marta Aymerich, vicerectora de Planificació Estra-

tègica i Recerca de la UOC, Jordi Cruz, delegat de la Federación Española de Enfermedades Raras (FEDER) a Catalunya, i Mercè Lorente, directora del grup de recerca IULATERM. La conferència inaugural, «Estrategias de tratamiento de la información para empoderar a especialistas y pacientes», va ser a càrrec de Daniel Roberto Luna, cap del Departament d'Informàtica en Salut de l'Hospital Italià de Buenos Aires. El doctor Luna va presentar l'experiència que l'Hospital Italiano té amb els seus sistemes d'informació i com contribueixen a millorar la comunicació entre professionals de la salut i pacients i familiars. Va seguir la conferència la primera taula rodona, «Seqüeles d'una comunicació no satisfactòria entre professionals i pacients», moderada per Manuel Armayones (UOC), en la qual van participar M. Teresa Cabré (UPF i Institut d'Estudis Catalans), Antonio Bañón (Universitat d'Almeria), María Palacín (Universitat de Barcelona), Regla Garci (FEDER) i Jordi Cruz (FEDER). La tarda del 23 de març va començar amb la segona taula rodona, «Camins per apoderar els pacients amb una malaltia crònica», moderada per Mercè Lorente (UPF), en la qual van participar Josep Solves (Universitat Cardenal Herrera), Begoña Ruiz (Centro de Referencia Estatal de Enfermedades Raras), Josep Eladi Baños (UPF) i M. Ángeles Prieto (Escola Andalus de Salut Pública). Seguidament, va tenir lloc la conferència de clausura, titulada «La alfabetización en salud: una herramienta clave para promover el autocuidado en el ciudadano del siglo XXI», a càrrec de María Virtudes Pérez-Jover (Universitat Miguel Hernández d'Elx). En aquesta presentació es van exposar

els diferents tipus d'interaccions entre pacients i professionals de la salut tenint en compte el canvi de paradigma que està vivint el context sanitari actual.

Finalment, Rosa Estopà (UPF) i Manuel Armayones (UOC) van tancar la jornada exposant les conclusions més significatives de les diferents conferències, taules rodones i debats. Cal destacar que hi ha moltes iniciatives desenvolupades per col·lectius molt diversos com són els metges, els documentalistes, els lingüistes, els psicòlegs, els professors universitaris de les facultats de medicina, entre altres, que treballen per millorar l'alfabetització en salut. Ara bé, és essencial que tots ells comencin a treballar conjuntament per tal d'assolir l'objectiu principal que comparteixen: millorar la qualitat de vida dels pacients amb malalties cròniques. A més a més, perquè hi hagi una comunicació reeixida entre professionals de la salut i pacients i familiars, cal que el missatge que es vol transmetre estigui ben estructurat, que tingui una progressió temàtica adequada, una sintaxi simplificada i una terminologia transparent des del punt de vista conceptual.

Durant el matí del 24 de març es va dur a terme el Workshop TIC, terminologia i salut al campus del Poble Nou de la UPF, que va obrir-se amb la presentació titulada «Gestión de la terminología médica en los hospitales», a càrrec del doctor Luna, en la qual es va parlar dels diferents sistemes de gestió terminològica que s'implementen a l'Hospital Italiano de Buenos Aires. Tot seguit, l'audiència va poder escoltar una sèrie d'exposicions de projectes i eines informàtiques que contribueixen a millorar la comunicació amb

Foto: ULATERM

i entre pacients. Aquestes intervencions van ser moderades per Ona Domènech (UPF-UOC). En primer lloc, Pablo Belmonte i Elisa Ainoza van presentar *DiseaseMaps*, una pàgina web sense ànim de lucre que inclou, fins avui, un mapamundi de 928 malalties cròniques o poc freqüents que ajuda pacients afectats a trobar professionals de la salut especialistes en aquestes malalties i també per comunicar-se amb altres persones amb la mateixa condició en les mateixes condicions i compartir experiències. En segon lloc, Cristian Ochoa, psicooncòleg de l'Institut Català d'Oncologia (ICO), va presentar «ONCOMMUNITIES: construir experiències saludables en càncer a través de comunitats terapèutiques online», un projecte de la Unitat de Psicooncologia de l'Hospital Duran i Reynals (ICO) que facilita accés al tractament psicològic i suport emocional a través de les TIC a pacients i supervivents de càncer de mama. La tercera presentació va ser a càrrec d'Imma Grau (Fundació Isys) i va exposar el projecte Xemio, que va néixer de la necessitat d'informació que tenen les persones afectades per càncer de mama durant la quimioteràpia i altres tractaments farmacològics. En el marc

d'aquest projecte, s'està desenvolupant una aplicació mòbil dirigida a pacients que inclou consells i preguntes freqüents. A continuació, Rosa Estopà i Manuel Armayones van presentar el projecte RecerCaija JUNTS, que té el repte d'acostar la informació medicosanitària a les famílies amb un infant que pateix una malaltia minoritària tenint en compte que existeix una bretxa comunicativa relacionada amb el tipus de redacció dels documents mèdics i el nivell de comprensió lectora que exigeixen. La cinquena intervenció va ser a càrrec d'Albert Anglés (Hospital de la Santa Creu i Sant Pau), el qual va presentar el software ASHO, que s'utilitza per a la codificació dins els hospitals. Per acabar, M. Antònia Julià (TERMCAT) va presentar el projecte DEMCAT, una iniciativa participativa per mantenir el *Diccionari enciclopèdic de medicina* en català actualitzat regularment i per promoure'n la difusió.

La jornada Healthcom'17 es proposava reunir una audiència provinent de col·lectius diversos de l'àmbit sanitari, lingüístic i comunicatiu per compartir projectes, dades, resultats, etc. que ajudessin a unificar les diferents iniciatives i posar de manifest la importància de tractar la

bretxa comunicativa existent entre professionals de la salut i pacients de manera transversal. Tal com va exposar la doctora Cabré en una de les seves intervencions durant la jornada, «l'objecte d'estudi de tots plegats és la salut». Entre els assistents, unes dues-centes persones aproximadament, destaquen professors i estudiants universitaris, investigadors, metges, infermers, psicòlegs, traductors, filòlegs, documentalistes, lingüistes, periodistes i administratius, entre altres professionals. En definitiva, ambdues activitats van tenir molt bona acollida. És per aquest motiu que la jornada Healthcom'17 tindrà una segona edició a principis de l'any 2018. Des d'aquí volem donar l'enhorabona als membres del projecte JUNTS, sense els quals aquestes activitats no s'haurien pogut realitzar. Si voleu més informació sobre aquesta jornada, podeu consultar la pàgina web www.upf.edu/web/medicina_comunicacio/healthcom-17.

JORGE MARIO PORRAS GARZÓN
Universitat Pompeu Fabra

LAIA VIDAL SABANÉS
Universitat Pompeu Fabra